የሰ/መ/ቁ. 117506

ግንቦት 8 ቀን 2008 ዓ/ም

ዳኞች፡- አልማው ወሌ

ዓሊ መሀመድ

ተኽሊት ይመሰል

እንዳሻው አዳነ

ቀነዓ ቂጣታ

አመልካች ፡- የመድኃኒት ፈንድና አቅርቦት ኤጀንሲ ነገረ ፈጅ አስኒ በከር ቀረቡ

ተጠሪዎች ፡- አቶ አዲሱ ገዛኸኝ በሌሉበት ታይቷል

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

1. ጉዳዩ የቀረበው አመልካች በተጠሪ ላይ ባቀረበው የዳርጎት ክስ ተጠሪ ኃላፊ የሚሆነው ለግማሹ ብቻ ነው? በማለት የበታች ፍርድ ቤቶች የሰጡት ውሳኔ አግባብነት ያላቸውን የህግ ድንጋጌዎች መሰረት ያደረገ ነው ወይስ አይደለም? የሚለውን ጭብጥ በሰበር አይቶ ለመወሰን ነው፡፡ የክርክሩ መነሻ አመልካች በተጠሪ ላይ በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ያቀረበው ክስ ነው፡፡ የክርክሩ ፍሬ ጉዳይ ተጠሪ የአመልካች ሠራተኛ ሆኖ ንብረትነቱ የአመልካች የሆነውንና የመለያ ቁጥር 4-01647 ኢት የሆነ መኪና እያሽከረከረ እያለ አቶ ሚልኬሣ ደበላ የተባሉ ሰው ገጭቶ የሞት አደጋ በማድረሱ የአቶ ሚልኬሣ ደበላ ወራሾች በአመልካች ላይ የጉዳት ካሳ ክስ አቅርበው አመልካች ለክሱ ኃላፊ መሆኑ በፍርድ ተረጋግጧል፡፡
2. የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ከወሰነው የካሣ ክፍያ ውስጥ ብር 38,704 (ሰላሣ ስምንት ሺህ ሰባት መቶ አራት ብር) የኢትዮጵያ መድን ድርጅት ለአቶ ሚልኬሣ ደበላ ቤተሰቦች የከፈለ ሲሆን አመልካች በበኩሉ ወጭና ኪሳራን ጨምሮ ብር 11234 /አስራ አንድ ሺህ ሁለት መቶ ሰላሣ አራት ብር) ለሟች ወራሾች በፍርድ አፈፃፀም ተገዶ ከፍሏል፡፡ አመልካች ሟች ላይ የደረሰው አደጋ በሹፌሩ (በተጠሪ) ጥፋት በሆነ ቸልተኝነት መሆኑ ተረጋግጦ ተጠሪ በወንጀል መዝገብ ቁጥር 08383 በከፍተኛ ፍርድ ቤት ጥፋተኛ ተብሎ የተቀጣ

መሆኑን ገልፆ አመልካች የመኪናው ባለ ሀብት በመሆኑ ምክንያት ለሟች ቤተሰቦች የከፈለውን ብር 11234 /አስራ አንድ ሺ ሁለት መቶ ሰላሳ አራት ብር) ሙሉ በሙሉ የመክፈል ኃላፊነት ያለበት ተከሳሽ (ተጠሪ) በመሆኑ ገንዘቡን እንዲከፍል ውሳኔ ይሰጥልኝ በማለት አመልካች ለስር ፍርድ ቤት ክስ አቅርቧል፡፡ ተጠሪ ባለመቅረቡ ጉዳዩ በሌለበት ከታየ በኃላ ተከሳሽ መክፈል ያለበት የራሱን ድርሻ ብር 5617 /አምስት ሺህ ስድስት መቶ አስራ ሰባት ብር) ብቻ ነው በማለት የስር ፍርድ ቤት ውሳኔ ሰጥቷል፡፡

3. አመልካች በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርቧል፡፡ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የአመልካችን ይግባኝ በፍ/ስ/ስ/ህግ ቁጥር 337 መሠረት ሰርዞታል፡፡ አመልካች አደጋው የደረሰው በተጠሪ ጥፋት መሆኑ ተረጋግጦ ፤ ተጠሪ በወንጀል የተቀጣ በመሆኑ ጉዳዩን ሙሉ በሙሉ የመካስ ኃላፊነት ያለበት ተጠሪ ነው፡፡ ሆኖም የበታች ፍርድ ቤቶች አግባብነት የሌለውን የህግ ድንጋጌ በመጥቀስ ተጠሪ አመልካች የከፈለውን ቀሪ ገንዘብ ግማሹን ብቻ ነው የሚሸፍነው በማለት የሰጡት ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልኝ በማለት አመልካቷል፡፡ ተጠሪ ታህሳስ 22 ቀን 2008 ዓ/ም ታትሞ በወጣው አዲስ ዘመን ጋዜጣ ተጠርቶ ያልቀረበ በመሆኑ መልስ የመስጠት መብቱ እንዲታለፍ ይህ ሰበር ችሎት ጥር 18 ቀን 2008 ዓ/ም በዋለው ችሎት ትዕዛዝ ሰጥቷል፡፡

4. ከስር የክርክሩ አመጣጥና አመልካች ያቀረበው የሰበር አቤቱታ ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም መዝገቡን መርምረናል፡፡ መዝገቡን እንደመረመርነው ተጠሪ ንብረትነቱ የአመልካች የሆነውን ባለሞተር ተሽከርካሪ ሲያሽከረክር አቶ ሚልኬሣ ደበላን ገጭቶ የሞት አደጋ ያደረሰበት መሆኑ በፍታብሔር መዝገብ ቁጥር 45630 ህዳር 9 ቀን 2006 ዓ/ም በተሰጠው ውሳኔ ተረጋግጧል፡፡ አመልካች በሟች ላይ የሞት አደጋ ያደረሰው ተሽከርካሪ ባለሀብት የተጠሪ አሰሪ በመሆኑ በሟች ላይ ለደረሰው ጉዳት በእሱ በኩል የተፈፀመ ድርጊት ወይም ጥፋት ባይኖርም በፍተብሔር ህግ ቁጥር 2081 (1) እና በፍተብሔር ህግ ቁጥር 2130 መሠረት በኃላፊነት ተጠያቂ ሆኗል፡፡ በሌላ በኩል ተጠሪ የአመልካችን መኪና ሲያሽከረክር በፈፀመው ጥፋት የሆነ ቸልተኝነት በሟች ላይ የሞት አደጋ በማድረሱ ለጉዳቱ በፍተብሔር ህግ ቁጥር 2029 (1) እና በፍተብሔር ህግ ቁጥር 2035 መሠረት ኃላፊነት አለበት፡፡ በአጠቃላይ ሲታይ አመልካችና ተጠሪ ለጉዳቱ በአንድነትና በነጠላ በኃላፊነት የሚጠየቁ መሆኑን ከፍተብሔር ህግ ቁጥር 2155 ድንጋጌዎች ይዘት ለመረዳት ይቻላል፡፡

5. በአንድ ሰው ላይ ለደረሰ ጉዳት ኃላፊነትን በሚጥሉ የተለያዩ የህግ ድንጋጌዎች ምክንያት ከአንድ በላይ የሆኑ ሰዎች ለጉዳቱ በአንድነትና በነጠላ ኃላፊ በሚሆኑበት ጊዜ ኃላፊ ከሆኑት ሰዎች አንዱ ብቻ ጥፋት የሠራ እንደሆነ በመጨረሻ የተወሰነውን ዕዳ ዕርሱ እራሱ ብቻ የመቻል ኃላፊነት ያለበት መሆኑን የፍተብሔር ህግ ቁጥር 2157 በግልጽ ይደነግጋል፡፡

በያዝነው ጉዳይ በሟች ላይ ለደረሰው የሞት አደጋ አይነተኛው ምክንያት የተጠሪ ቸልተኝነት መሆኑ ተረጋግጦ ተጠሪ በፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በወንጀል መዝገብ ቁጥር 08383 ህዳር 11 ቀን 2005 ዓ/ም በሰጠው የወንጀል ፍርድ ተረጋግጧል፡፡ ይህም አመልካች የባለሞተር ተሽከርካሪ ባለቤትና የተጠሪ አሠሪ በመሆኑ በሟች ሚልኬሣ ደበላ ላይ ለደረሰው የሞት አደጋ ከተጠሪ ጋር በአንድነትና በነጠላ ኃላፊ ነው ተብሎ በፍተብሔር የተወሰነበት ቢሆንም አደጋው የደረሰው በተጠሪ ጥፋት የሆነ ቸልተኛነት ምክንያት መሆኑ የተረጋገጠ በመሆኑ በጉዳት ምክንያት አመልካች የከፈለውን ወጭ ሙሉ በሙሉ የመሸፈን ህጋዊ ግዴታ ያለበት ተጠሪ መሆኑን ከፍትሐብሔር ህግ ቁጥር 2157 ድንጋጌ ይዘት መሠረታዊ ዓላማ ለመረዳት ይቻላል፡፡

6. ከዚህ አንፃር ሲታይ አመልካች ተጠሪ በፈጸመው ጥፋት ምክንያት ለሟች ቤተሰቦች የከፈለውን ብር 11234 /አስራ አንድ ሺህ ሁለት መቶ ሰላሣ አራት ብር) ተጠሪ ሙሉ በሙሉ እንዲተካለት አመልካች በፍተብሔር ህግ ቁጥር 2161 መሠረት ያቀረበውን ክስ የስር ፍርድ ቤት የፍትሐብሔር ህግ ቁጥር 2157 ድንጋጌዎች ይዘትና ህጋዊ ውጤት በአግባቡ ሣያገናዝብ ለጉዳዩ አግባብነት የሌለውን የፍተብሔር ህግ ቁጥር 2083 በመጥቀስ ተጠሪ የመሸፈን ግዴታ አለበት አመልካች ለሟች ወራሾች የከፈለውን ገንዘብ ግማሹን ብር 5617 /አምስት ሺ ስድስት መቶ አስራ ሰባት ብር ነው) በማለት የሰጠው ውሳኔ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ማፅናቱ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በወንጀል መዝገብ ቁጥር 08383 ህዳር 11 ቀን 2005 በተጠሪ ላይ ያስተላለፈው የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ በፍተብሔር ህግ ቁጥር 2157 መሰረት የሚያስከትለውን ውጤት ያላገናዘበ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ወስነናል፡፡

ው ሳ ኔ

1. የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 51830 ጥር 29 ቀን 2007 ዓ/ም የሰጠው ውሳኔና የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 10501 ሀምሌ 9 ቀን 2007 ዓ/ም የሰጠው ትዕዛዝ ተሻሽሏል፡፡
2. ተጠሪ አመልካች ለሟች ሚልኬሳ ደበላ ቤተሰቦች የከፈለውን ብር 11234 /አስራ አንድ ሺህ ሁለት መቶ ሰላሣ አራት ብር) ሙሉ በሙሉ ለአመልካች የመክፈልና የመተካት ኃላፊነት አለበት በማለት በፍተብሔር ህግ ቁጥር 2157 እና በፍተብሔር ህግ ቁጥር 2161 ድጋጌዎች መሠረት ወስነናል፡፡
3. አመልካች በዚህ ፍርድ ቤት የወጣውን ወጭ ለራሱ ይቻል

መዝገቡ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት፡፡

ሩ/ለ